

Strategische handreiking

Vraagstukken en opgaven van Staphorst voor de komende jaren

Organisatie gemeente Staphorst
maart 2026

gemeente
Staphorst

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Hoofdstuk 1. Ontwikkelingen	6
1.1 Ruimte en Economie	7
Groot beroep op schaarse ruimte	7
Regionale samenwerking	7
Richtinggevende keuzes	7
1.2 Mensen, Inwoners, Samenleving	8
Aandacht voor preventie om schaarse zorg toegankelijk en betaalbaar te houden	8
Opvang vluchtelingen vraagt structurele inzet	8
Verhoogd risico op rampen en crises	9
Maatschappelijke onrust	9
1.3 Natuur en Omgeving	10
Samenhangende aanpak voor natuur- water- en klimaatdoelen	10
Energiestrategie vraagt ruimte voor opwek en het elektriciteitsnet	10
1.4 Organisatie	11
Samenwerken met inwoners	11
Toenemende opgaven vragen beleids- en uitvoeringskracht	11
Werken volgens de Omgevingswet	12
Financiële onzekerheid	12
Hoofdstuk 2. Strategische vraagstukken en opgaven	13
2.1 Algemeen bestuur en Organisatie	14
Regionale samenwerking	14
Informatieveiligheid	14
In verbinding met de samenleving	14

Inhoudsopgave

2.2	Openbare orde en Veiligheid	15
	Weerbare samenleing	15
	Samenwerken in Zorg & Veiligheid	15
	Veilige leefomgeving	15
2.3	Verkeer en Vervoer	16
	Treinhalt in Staphorst	16
	Toekomstbestendige infrastructuur	16
	OV-bereikbaarheid	16
2.4	Landbouw, Economie en Ondernemen	17
	Veenweidestrategie Staphorster veld	17
	Vrijkomende agrarische bebouwing	17
	Economische ontwikkelingen als speerpunt	17
	Winkelvoorzieningen	18
	Staphorster bod als uitgangspunt voor ruimte voor Defensie	18
2.5	Onderwijs	19
	Onderwijshuisvesting	19
	Kansengelijkheid	19
	Volwaardige bibliotheken	19
2.6	Sport, Cultuur, Recreatie en Toerisme	20
	Toekomstbestendig sportvoorzieningenniveau	20
	Vakantieparken IJhorst	20
	Recreatieve functie Zwarte Dennen	21
	Gezonde leefomgeving	21
2.7	Sociaal domein	22
	Monitoring effect van uitvoering beleidsplan Iedereen doet mee	22
	Lokaal Team voor (jeugd)hulp	22
	Versterken sociale basis & sociale infrastructuur	22
	Toekomstbestendige brede welzijnsfunctie	23
	Opvang en ondersteuning van vluchtelingen	23
	Maatwerk in bestaanszekerheid	23

Inhoudsopgave

2.8	Energie, Duurzaamheid en Milieu	24
	Warmtetransitie: van het aardgas af	24
	Netcongestie: capaciteit verdelen	24
	Grootschalige energieopwek	25
	Klimaatadaptatie	25
2.9	Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening	26
	Meegroeidend voorzieningenniveau als uitgangspunt	26
	Transformatie bedrijventerreinen	26
	Toekomst van de Streek	26
	Woningbouwopgave	26
	Capaciteit begraafplaats Staphorst	27
	Toekomst gemeentewerf	27
2.10	Gemeentelijke organisatie en Financiën	28
	Beleids- en uitvoeringskracht voor opgaven en ambities	28
	Visie op dienstverlening (Top Vijf!)	28
	Participatie (Top Vijf!)	28
	Werken volgens de Omgevingswet (Top Vijf!)	28
	Weerbare gemeentelijke organisatie (Top Vijf!)	29
	Financiële ruimte voor investeringen	29

bron: Ontdek Staphorst

bron: Ontdek Staphorst

Voorwoord

Op woensdag 18 maart 2026 kozen de inwoners van de gemeente Staphorst een nieuwe gemeenteraad. Dit is het startpunt voor een nieuwe bestuursperiode van vier jaar. Om de nieuwe raad en het nieuwe college van burgemeester en wethouders te helpen bij een goede en zorgvuldige start van de periode 2026-2030 is door de gemeentelijke organisatie deze strategische handreiking gemaakt.

In de handreiking staan actuele ontwikkelingen en een overzicht van de strategische onderwerpen waar de gemeente de komende jaren mee te maken krijgt, voor zover nu bekend. Het gaat bijvoorbeeld over het sociaal en fysiek domein, dienstverlening, de organisatie en samenwerking met andere gemeenten in de regio. Het document geeft geen volledig overzicht. Het bevat geen overdracht van lopende dossiers, wat niet betekent dat deze dossiers minder belangrijk zijn. Voor een meer volledig beeld verwijzen wij naar de informatie in de [Begrotingsapp Staphorst](#). Ook ontbreekt een uitvoeringstoets en een financiële vertaling. Het document legt wel het dilemma voor van toenemende opgaven en minder geld. Bij de inwerkperiode van de nieuwe raad en het college en in het proces van de Kadernota 2027 zal hier aandacht aan worden besteed.

De strategische handreiking helpt om de overgang tussen de oude en nieuwe bestuursperiode soepel te laten verlopen. Het is een ambtelijk advies van de gemeentelijke organisatie aan de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college. Met als doel dat het bijdraagt aan de gesprekken voor het opstellen van een coalitie- of raadsakkoord na de verkiezingen. In het document worden geen keuzes gemaakt. De informatie in dit document is - net als de verkiezingsprogramma's - belangrijk voor het maken van keuzes in een coalitie- of raadsakkoord en een collegeprogramma.

Als daar behoefte aan is, geven we graag extra informatie over de onderwerpen uit dit overdrachtsdocument. Dit sluit aan bij het advies dat is gegeven tijdens de studium generale van de gemeenteraad over dit onderwerp.

Namens de gemeentelijke organisatie,

Marthijn van de Wetering

Secretaris gemeente Staphorst.

24 maart 2026

Hoofdstuk 1. Ontwikkelingen

Inleiding

De wereld om ons heen verandert snel en brengt grote uitdagingen mee op het gebied van woningbouw, zorg, energietransitie en klimaatverandering, migratie en bestaanszekerheid. Vaak met landelijke opgaven die worden uitbesteed aan de regio. Het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet vraagt om tempo en daadkracht op verschillende opgaven. Daarnaast hebben we te maken met digitalisering, een groeiend tekort aan personeel en beperkte financiële handelingsruimte van gemeenten. En dat alles in een tijd met geopolitieke spanning en tegenstellingen in de samenleving. Meer dan ooit hebben de overheid en de gemeenschap elkaar nodig om oplossingen te vinden en resultaten te behalen. Dit vraagt om een brede aanpak, samenwerking in de regio en duidelijke keuzes. We moeten ons daarbij realiseren dat extra inzet van tijd, geld of ruimte voor de opgaven betekent dat er minder mogelijk is bij andere taken en opgaven.

We beschrijven de belangrijkste ontwikkelingen in vier thema's:

- 1.1 Ruimte en Economie
- 1.2 Mensen, Inwoners en Samenleving
- 1.3 Natuur en Omgeving
- 1.4 Organisatie

1.1 Ruimte en Economie

Groot beroep op schaarse ruimte

De ruimte in en rond Staphorst staat steeds meer onder druk. Er zijn veel landelijke, regionale en lokale opgaven op het gebied van wonen, economie, landbouw, energie, natuur, water, mobiliteit en defensie. Maar de beschikbare ruimte is beperkt. Daarom moeten er keuzes worden gemaakt: niet alles kan tegelijk en niet alles kan overal.

Regionale samenwerking

Tegelijk verandert de manier waarop deze keuzes worden gemaakt. Het Rijk, de provincie en de regio krijgen meer invloed. Hierdoor worden beslissingen over ruimtelijke vraagstukken minder vaak alleen door de gemeente zelf genomen. Samenwerken is nodig om invloed te houden, maar dit betekent ook dat de gemeente soms minder zelfstandig kan beslissen. De uitdaging is dus: vasthouden aan de eigen koers en tegelijk meebewegen met regionale en landelijke plannen om mee te kunnen blijven praten.

Richtinggevende keuzes

Staphorst heeft daarnaast een dubbele opgave. Aan de ene kant groeit de gemeente: de bevolking groeit en er komen nieuwe woningen en voorzieningen, er komt meer ruimte voor bedrijfslocaties en bereikbaarheid en er liggen regionale claims op ruimte

voor bedrijvigheid en energie en voor defensie. Aan de andere kant wil de gemeente het landschap, identiteit en agrarisch karakter behouden. Ruimte bieden voor groei kan gevolgen hebben voor het landschap. Maar als we alleen beschermen, kan het gebeuren dat we kansen missen. Richtinggevende keuzes zijn recent vastgelegd in de Omgevingsvisie 2.0.

In het buitengebied komen daar extra vraagstukken bij, zoals bodemdaling, waterbeheer, natuurbewoud en de toekomst van de landbouw. Tegelijkertijd ontstaan nieuwe keuzes rond mogelijk vrijkomende agrarische bebouwing, recreatie en landschapskwaliteit. Deze opgaven en keuzes moeten een plek krijgen in het proces van bijstellen van de Omgevingsvisie. Daarnaast zorgen de energietransitie en problemen op het elektriciteitsnet ervoor dat we prioriteiten moeten stellen: wat kan nu wel en wat kan (nog) niet?

Alles bij elkaar gaat het om één belangrijke afweging: hoe kan de gemeente ruimte geven aan groei en aan regionale opgaven, terwijl Staphorst toch de eigen identiteit, leefomgeving en invloed behoudt? De komende bestuursperiode vraagt daarom opnieuw om duidelijke keuzes over onze rol, het tempo en de prioriteiten in een steeds vollere en complexere ruimtelijke omgeving.

1.2 Mensen, Inwoners en Samenleving

Aandacht voor preventie om schaarse zorg toegankelijk en betaalbaar te houden

Mensen willen kunnen rekenen op goede zorg en ondersteuning wanneer dat nodig is. Maar de zorg staat onder druk. De vraag naar zorg groeit, terwijl er steeds minder zorgpersoneel beschikbaar is. Als we nu niets doen, loopt de zorg vast. Om de kosten onder controle te houden en om ervoor te zorgen dat zorg bereikbaar en van goede kwaliteit blijft, moet de overheid duidelijke keuzes maken.

In het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (Azwa) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (Gala) staat preventie centraal. Waar de zorg eerder vooral keek naar het behandelen van ziekte, gaat de aandacht nu naar het bevorderen van gezondheid. Daarbij draait het om veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van mensen (positieve gezondheid). Om dit te bereiken, moet de zorg anders worden georganiseerd en moet onnodige zorg worden voorkomen. Dit doen we bijvoorbeeld met valpreventie, het bevorderen van sporten en bewegen, door beter samen te werken tussen het fysieke en sociale domein en door aandacht te hebben voor mentale en sociale gezondheid.

Daarnaast zijn in de Hervormingsagenda Jeugd afspraken gemaakt om de jeugdzorg te verbeteren

en tegelijk de stijgende kosten te verminderen. Hierbij ligt de nadruk op preventie, op minder medicaliseren en op het normaliseren en niet onnodig problematiseren. Het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming richt zich op het voorkomen van uithuisplaatsingen. Nu worden nog te veel kinderen uit huis geplaatst vanwege onveiligheid in het gezin. We zijn op dit moment bezig met de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd en het versterken van het voorveld, samen met onze partners. Onderdelen uit de zorgakkoorden krijgen lokaal vorm in het programma Gezond Meedoen Staphorst. Hiermee werken we aan preventie, vroegsignalering en het versterken van sociale netwerken rond gezinnen.

Opvang vluchtelingen vraagt structurele inzet

Door diverse brandhaarden in de wereld (Oekraïne, Soedan, Midden-Oosten), is het vluchtelingenvraagstuk urgenter geworden. De komende jaren moeten we inzetten op voldoende woningen voor statushouders, voldoende plekken voor Oekraïners en asielzoekers. Ook is er een taakstelling voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Het vorige kabinet nam maatregelen voor de korte en lange termijn met taakstellingen voor gemeenten. De Richtlijn Tijdelijke Bescherming geeft vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland recht op opvang en medische zorg. Deze regeling loopt in maart 2027 af, er komt nieuw beleid. In het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten staat dat de Spreidingswet moet blijven bestaan. Naast het huisvesten van statushouders, blijft de opvang van vluchtelingen hiermee een taak van gemeente Staphorst.

Verhoogd risico op rampen en crises

We leven in een tijd met geopolitieke spanningen, klimaatverandering en een groter risico dat belangrijke voorzieningen, zoals elektriciteit, langere tijd uitvallen. Ook hybride dreigingen zoals cyberaanvalen, nepnieuws en sabotage kunnen de samenleving minder stabiel maken. Door deze ontwikkelingen is de kans op rampen en crises groter geworden.

Dit zorgt voor nieuwe en moeilijke uitdagingen om de samenleving hierop voor te bereiden. De gemeente werkt samen met bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners aan het versterken van de lokale maatschappelijke weerbaarheid en de 'samenredzaamheid'. Daarnaast is het belangrijk dat de gemeente tijdens een crisis blijft functioneren. De meest belangrijke taken moeten altijd doorgaan, ook in moeilijke situaties.

Maatschappelijke onrust

Het thema veiligheid wordt steeds ingewikkelder in een samenleving die snel verandert. Ook in Staphorst zien we dat de samenleving verandert. Steeds meer inwoners, organisaties en bedrijven merken dat vertrouwde normen en tradities onder druk komen te staan. Ook kunnen gebeurtenissen buiten onze gemeente sneller invloed hebben op Staphorst en op het veiligheidsgevoel van inwoners. We zien dat bij onderwerpen onvrede is ontstaan, zoals bij de stikstofmaatregelen en de opvang voor vluchtelingen. Het vuurwerkverbod vraagt om een gepaste voorbereiding van de jaarwisseling. Deze spanningen kunnen zorgen voor meer onrust en polarisatie. Dit heeft invloed op hoe we samenleven, hoe we ons voelen en op ons gevoel van veiligheid. Door deze ontwikkelingen worden maatschappelijke vraagstukken sneller ingewikkeld. Tegelijkertijd willen inwoners vaker meedenken en meedoen bij besluiten en de uitvoering daarvan.

1.3 Natuur en Omgeving

Samenhangende aanpak voor natuur-, water- en klimaatdoelen

Staphorst staat de komende jaren voor grote opgaven op het gebied van natuur, water en klimaat. Als plattelandsgemeente met een sterke agrarische sector en waardevolle landschappen wil Staphorst het landelijke karakter behouden. Tegelijk moet het gebied zo worden ingericht dat het toekomstbestendig blijft.

Veel verantwoordelijkheden liggen bij de provincie en het Rijk, bijvoorbeeld voor Natura 2000 en stikstof. Daardoor worden keuzes steeds vaker op regionaal of landelijk niveau gemaakt. In het nieuwe coalitieakkoord 'Aan de slag, bouwen aan een beter Nederland' staat dat het nieuwe kabinet de stikstofreductiedoelen wettelijk wil vastleggen en hierbij streeft naar 42-46% reductie voor de landbouwsector. Deze doelen gaan verder dan in onze Omgevingsvisie staat.

In het buitengebied komen meerdere vraagstukken samen, zoals bodemdaling, waterbeheer, klimaat-

adaptatie, natuurbehoud en ruimte voor landbouw. Voor oplossingen is een aanpak per gebied nodig. Daarbij wordt gekeken naar het watersysteem én hoe agrariërs en inwoners een goed toekomstperspectief houden. Dit vraagt om een zorgvuldige balans tussen ecologische doelen, landbouw en andere ruimtelijke functies.

Energiestrategie vraagt ruimte voor opwek en het elektriciteitsnet

We zitten in de overgang van fossiele naar duurzame, niet-fossiele energie. Niet alleen vanwege het klimaat, maar ook om minder afhankelijk te zijn van andere landen. Om ruimtelijke ontwikkelingen als woningbouw en bedrijvigheid mogelijk te maken, is doorontwikkeling van het energiesysteem een randvoorwaarde. Naast het versterken van het elektriciteitsnet, moeten we ook kijken naar manieren om lokaal energie op te wekken en op te slaan, om ervoor te zorgen dat er voldoende energie beschikbaar is voor de groei van onze gemeente.

1.4 Organisatie

Samenwerken met inwoners

Om goede en blijvende oplossingen te vinden voor de uitdagingen van deze tijd, is een gelijkwaardige samenwerking tussen gemeente en inwoners belangrijk. Betrokkenheid en verantwoordelijkheid van inwoners helpen bij een sterke democratie en dragen bij aan het welzijn van mensen. Inwoners en gemeente kunnen elkaar versterken door samen te werken, elkaars kennis te gebruiken en elkaar te vertrouwen.

Tegelijk kan de overheid niet alles, omdat onze middelen en invloed zijn beperkt. Elk contactmoment tussen inwoner en gemeente telt mee: aan de balie, aan de keukentafel, tijdens handhaving of bij bijeenkomsten met inwoners en ondernemers. Daarom is het belangrijk dat we duidelijk en samenhangend werken in hoe we inwoners betrekken, hoe we met hen communiceren en hoe we onze dienstverlening organiseren.

Toenemende opgaven vragen beleids- en uitvoeringskracht

De gemeente krijgt steeds meer taken, verantwoordelijkheden en uitdagingen, zonder dat er vanuit het Rijk middelen tegenover staan. Ook spelen veel ruimtelijke opgaven tegelijkertijd. Hierdoor is er meer behoefte aan strategische sturing, specialistische kennis en extra capaciteit binnen de organisatie. Tegelijk zijn de mensen om dit werk uit te voeren, steeds moeilijker te vinden. Er is een

blijvend tekort op de arbeidsmarkt, vooral in specialistische functies. Terwijl de financiële ruimte steeds verder afneemt.

De uitvoeringskracht van ons als kleine gemeente vraagt daarom onze aandacht en zorg. De kracht van een kleine gemeente zit in wendbaarheid en nabijheid. Door de nabijheid van inwoners en ondernemers kunnen we snel stappen zetten en met de samenleving oplossingen vinden. Maar we zijn ook kwetsbaar, omdat we eerder tegen grenzen aanlopen als het gaat om personele capaciteit en expertise, sturing en financiële middelen.

We bouwen verder aan een zelfstandige toekomstbestendige organisatie. We vangen een deel op door samenwerking met buurgemeenten. Daarnaast pakt Staphorst in de K80, het samenwerkingsverband van kleine gemeenten in Nederland, een actieve rol om de kracht en invloed van kleine gemeenten te versterken. In dit verband delen we landelijk kennis en ervaring, bijvoorbeeld om de uitvoeringskracht en aantrekkelijkheid van kleinere gemeenten als werkgever te versterken.

Binnen de gemeente werken we aan TOP Vijf!: aan vijf Toekomstbestendige Organisatie Projecten per jaar. Met als doel om een toekomstbestendige organisatie te blijven, onder andere door (steeds)

beter te gaan samenwerken. Ook blijven we op de arbeidsmarkt en binnen de gemeentelijke organisatie actief werken aan het binden en boeien van (nieuwe) medewerkers. Daarnaast zijn strategische keuzes (in wat we wel/niet doen en hoe we dat doen), samenwerking, creatieve oplossingen en het benutten van digitale mogelijkheden zoals Artificial Intelligence (AI) nodig om invulling te kunnen blijven geven aan wettelijke taken en lokale ambities.

Werken volgens de Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet verandert de manier van werken binnen de gemeente Staphorst. De wet vraagt om een samenhangende aanpak, waarbij doelen, uitvoering, het volgen van resultaten en bijsturen goed op elkaar aansluiten. Zo kunnen we beter inspelen op de gevolgen van de schaarse ruimte in Nederland. Omdat steeds meer en verschillende opgaven een beroep doen op dezelfde schaarse ruimte, worden ruimtelijke vraagstukken steeds ingewikkelder. Ook als gevolg

van de veranderende wereld waarin we leven. We moeten beleidsterreinen integraal op elkaar afstemmen en duidelijke en samenhangende keuzes maken over hoe we sturen en waar we prioriteit aan geven.

Financiële onzekerheid

Het verwachte ravijnjaar van 2026 is grotendeels gedempt doordat er vanuit het Rijk extra financiële middelen beschikbaar zijn gesteld tot en met 2027. Maar deze middelen zijn voor het grootste gedeelte incidenteel en bieden geen blijvende oplossing. Vanaf 2028 verslechtert het financiële perspectief opnieuw door het wegvallen van deze tijdelijke middelen en door toenemende kosten. Dit heeft gevolgen voor ambities, beleid en keuzes over grote voorzieningen die moeten worden gemaakt, bijvoorbeeld voor de gemeentewerf en het zwembad. Ook structurele keuzes en aandacht voor financiële weerbaarheid blijven noodzakelijk.

Hoofdstuk 2. Strategische vraagstukken en opgaven

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de strategische vraagstukken en opgaven die impact zullen hebben op de komende bestuursperiode 2026-2030 en die vragen om strategische keuzes. Voor een helder totaalbeeld houden we hierbij de programma-indeling van de begroting en jaarrekening aan. De onderwerpen staan niet in volgorde van belangrijkheid in de tekst.

We beschrijven de strategische vraagstukken en opgaven bij de volgende programma's:

- 2.1 Algemeen bestuur en Organisatie
- 2.2 Openbare orde en Veiligheid
- 2.3 Verkeer en Vervoer
- 2.4 Landbouw, Economie en Ondernemen
- 2.5 Onderwijs
- 2.6 Sport, Cultuur, Recreatie en Toerisme
- 2.7 Sociaal domein
- 2.8 Energie, Duurzaamheid en Milieu
- 2.9 Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening
- 2.10 Gemeentelijke organisatie en Financiën

2.1 Algemeen bestuur en Organisatie

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking is een randvoorwaarde voor die ambities en opgaven die Staphorst niet zelf of niet alleen kan realiseren. Maar regionale partners hebben vaak verschillende belangen. Daardoor kan samenwerken voelen alsof de gemeente minder eigen controle heeft. Toch gebeurt het tegenovergestelde wanneer gemeenten alleen vasthouden aan hun eigen belang. Dan grijpen hogere overheden namelijk eerder in en leggen van bovenaf keuzes op. De paradox is dus dat gemeenten juist méér invloed houden wanneer zij samenwerken en denken vanuit het gezamenlijke belang.

Wat is onze (basis)houding en rol bij de verschillende regionale vraagstukken?

Informatieveiligheid

Door technologische en politieke ontwikkelingen in binnen- en buitenland zijn er steeds meer dreigingen. Daarom moeten we onze informatie en digitale systemen steeds beter beschermen, zowel technisch als organisatorisch. Goede informatieveiligheid is belangrijk voor de gemeente Staphorst. Zo blijven gegevens betrouwbaar, beschikbaar en vertrouwelijk. Ook houden we hiermee het vertrou-

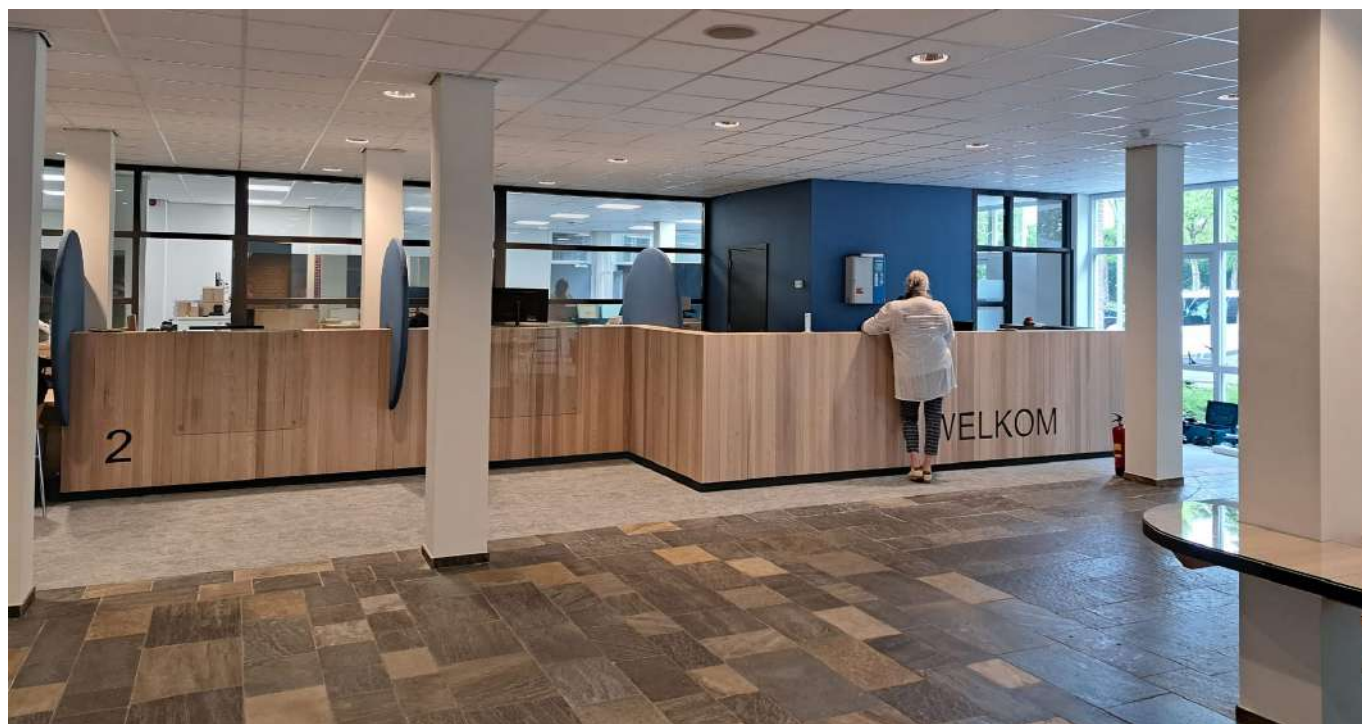
wen van inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners.

Door te blijven investeren in duidelijk beleid, bewustwording en goede technische en organisatorische maatregelen kunnen we risico's verkleinen, onze informatie beter beveiligen en voldoen aan de wet- en regelgeving.

In verbinding met de samenleving

Ook in Staphorst nemen de verschillen in de samenleving toe. Dit kan zorgen geven, maar is tegelijk ook een kracht van onze samenleving. Traditie en innovatie gaan in Staphorst hand in hand. Als gemeente willen we structureel blijven ophalen wat er speelt: welke onderwerpen belangrijk zijn, welke gevoelens en overtuigingen leven en welke zorgen of verwachtingen inwoners hebben. Dit helpt om het vertrouwen tussen de gemeente en de samenleving te versterken. Het zorgt er ook voor dat we beleid maken dat beter past bij wat inwoners nodig hebben.

Hoe werken we verder aan onze band met de Staphorster samenleving, zodat inwoners zich gehoord blijven voelen en we samen een veerkrachtige en verbonden gemeenschap blijven?

2.2 Openbare orde en Veiligheid

Weerbare samenleving

Gemeenten spelen een sleutelrol in de voorbereiding op toekomstige rampen en crises. Het sterk en weerbaar maken van de samenleving is niet alleen een veiligheidsvraagstuk. Omdat het alle domeinen van de samenleving raakt, vraagt het om een brede, integrale aanpak. Gemeenten moeten samen met andere organisaties goed afspreken wie wat doet en wie waarvoor verantwoordelijk is. Met de juiste focus kunnen we de samenleving voorbereiden op een eventuele ramp of crisis en ervoor zorgen dat inwoners en bedrijven dan weerbaar en veerkrachtig zijn. Iedereen moet weten wat te doen, waar informatie is en waar eventuele hulpgoederen verkrijgbaar zijn. Daarnaast moeten kritieke processen doordraaien.

Op basis van de NAVO-weerbaarheidsdoelstellingen, de paraatheidsstrategie van de Europese Unie en kabinetsbrieven over civiele weerbaarheid heeft de VNG in nauwe samenwerking met de veiligheidsregio's de handreiking 'Weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau' opgesteld. Vanuit de veiligheidsregio worden afspraken gemaakt wat vanuit de veiligheidsregio wordt opgepakt en waar gemeenten zelf voor aan de lat staan.

Hiermee ligt er een opgave om te werken aan een crisisorganisatie met noodsteunpunten, noodvoorzieningen voor stroom en drinkwater, het versterken van zelfredzaamheid en samenredzaamheid, het blijven functioneren van democratische processen en de publieke gezondheidszorg.

Samenwerken in Zorg & Veiligheid

Ook in Staphorst zijn er inwoners die met meerdere problemen tegelijk te maken hebben. Denk bijvoorbeeld aan psychische problemen, verslaving, schulden, armoede of betrokkenheid bij geweld of criminaliteit. Deze inwoners hebben vaak weinig grip op hun leven en vallen gemakkelijk tussen wal en schip. Dit zorgt niet alleen voor risico's voor hun gezondheid, maar kan ook invloed hebben op de veiligheid en leefbaarheid. Op dit moment bestaat de aanpak uit veel losse onderdelen. Daardoor is samenwerken en het voeren van regie bij complexe situaties niet altijd vanzelfsprekend.

Een effectieve Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) vraagt om een heldere samenwerking tussen zorg, veiligheid, wonen en sociaal werk. Ook zijn regionale afspraken en structuren nodig om kennis te bundelen en meerslagkracht te krijgen. Zowel het voorkomen (preventie) als snel ingrijpen wanneer het mis gaat (interventie) zijn belangrijk. Zo kunnen we escalatie voorkomen en krijgen inwoners op tijd de juiste hulp.

Hoe werken we goed samen tussen de verschillende domeinen, zodat zorg en veiligheid goed op elkaar aansluiten, met duidelijke regie op complexe casussen en een goede balans tussen preventie en interventie?

Veilige leefomgeving

Het zorgen voor veiligheid in de gemeente wordt steeds ingewikkelder. De maatschappij verandert snel en daarom moeten we voortdurend letten op ontwikkelingen die invloed hebben op de veiligheid. Bijvoorbeeld als het gaat om onderwerpen als Zorg en Veiligheid, Digitale veiligheid, Ondernijning, Maatschappelijke onrust en Jeugd en Veiligheid. We werken samen met verschillende veiligheidspartners om inwoners een veilige en gezonde omgeving te blijven bieden.

Hoe gaan we als gemeente om met onderwerpen die invloed hebben op veiligheid?

2.3 Verkeer en Vervoer

Treinhalte in Staphorst

Arriva mag met treinen gaan rijden tussen Groningen en Zwolle en ziet kansen om die treinen in Staphorst te laten stoppen als daar een halte is. Dit zou de bereikbaarheid van bedrijven en de OV-reistijd voor inwoners enorm verbeteren. Ondanks de ambitie voor een treinhalte was tot nu toe onze rol afwachtend en onze inzet beperkt. De komst van een treinhalte in Staphorst staat niet 'op zichzelf'. Een treinhalte maakt Staphorst - samen met de ligging aan de A28 - een aantrekkelijke plaats om te gaan wonen en werken. En draagt bij aan duurzamere mobiliteit (meer gebruik van OV, lopen en fietsen) en maakt van Staphorst een logische plek voor bovenlokale woningbouw.

Naast de winst voor lokale bedrijvigheid kan een treinhalte kansen bieden voor woningbouw. In hoeverre willen we als gemeente actief aan de slag gaan met de uitwerking van een treinhalte in Staphorst?

Toekomstbestendige infrastructuur

De relatie tussen ruimte en mobiliteit werkt twee kanten op. Meer woningen, bedrijven en voorzieningen zorgen voor meer verkeer. Zonder goede afstemming kan dit leiden tot onveiligheid, files of parkeerdruk. Tegelijk kan mobiliteit ook richting geven aan ruimtelijke ontwikkeling.

Bij het uitgangspunt 'bereikbaarheid eerst' bepaalt de bereikbaarheid met openbaar vervoer, fiets of auto of een locatie geschikt is voor woningbouw of bedrijvigheid. In Staphorst constateren we al tientallen jaren dat de aansluiting op de A28 een groot knelpunt is. Toch heeft dit de uitbreiding van woonwijken en bedrijventerreinen niet tegengehouden. De wegen en andere voorzieningen zijn niet snel genoeg meegegroeid.

Nu we aan de vooravond staan van veel nieuwe woningen en nieuwe bedrijventerreinen, moeten we belangrijke keuzes maken over mobiliteit.

OV-bereikbaarheid

Het Rijk heeft met de Regio Zwolle afspraken gemaakt over mobiliteit, als onderdeel van de verstedelijkingsstrategie. Een belangrijk onderdeel hiervan is het maken van regionale mobiliteitshubs. Dit zijn plekken waar mensen makkelijk kunnen overstappen van de auto, fiets of bus naar (ander) openbaar vervoer, vooral voor reizen van en naar het werk. Als er een regionale mobiliteitshub komt bij de Lichtmis, dan kunnen inwoners van Staphorst daar ook overstappen op vervoer richting Zwolle en verder. Hiervoor zijn investeringen nodig, zoals betere en veiligere carpoolplaatsen en fietsenstallingen.

In het nieuwe programma Regionale bereikbaarheid van NOVEX en Regio Zwolle wordt Staphorst - met de komst van een treinhalte - zelf ook gezien als een goede plek voor een mobiliteitshub. Dit komt door de groei van bedrijvigheid, de ontwikkelingen rond defensie en de uitbreiding van Staphorst richting het zuiden. Tegelijkertijd heeft Staphorst het hoogste autobezit van Nederland en zijn de parkeernormen relatief hoog. Veel inwoners kiezen voor de auto, onder andere omdat het aanbod van openbaar vervoer beperkt is. Met een mobiliteitshub bieden we meer variatie in de mobiliteit van Staphorsters.

Willen we de OV-bereikbaarheid verbeteren door een mobiliteitshub in Staphorst en bij de Lichtmis te ontwikkelen, dan zullen we hieraan moeten (blijven) bijdragen. Tegelijkertijd zal het ook nodig blijven om het wegennet verder te verbeteren.

2.4 Landbouw, Economie en Ondernemen

Veenweidestrategie Staphorster veld

Veenweidegebieden zijn gevormd door eeuwenlange ontwatering en agrarisch gebruik. Het lage waterpeil maakt landbouw mogelijk, maar zorgt er ook voor dat de bodem langzaam inklinkt en daalt. Dit verandert het landschap en vraagt om goed beheer met aandacht voor waterstanden, bodem, landbouw, natuur en bebouwing. De veenweidegebieden zijn daarmee continu in ontwikkeling. Keuzes over gebruik en inrichting hebben direct effect op het landschap.

Voor Staphorst zijn zowel de landbouw als het landschap belangrijk. Maar de gemeente is niet over alles het bevoegd gezag. De provincie is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor Natura 2000-gebieden en de rijksoverheid bepaalt het stikstofbeleid. De provincie Overijssel vindt dat er oplossingen nodig zijn voor het hele gebied en niet per perceel. Zo kan er beter rekening worden gehouden met het grondwatersysteem en de verdeling van water. Ook bij het nemen van maatregelen voor klimaatverandering. Zoals ook in het (coöperatief) Gebiedsplan Staphorst voor een toekomstgerichte landbouw staat, is het belangrijk dat agrariërs in het gebied bij de aanpak betrokken worden en een goed toekomstperspectief houden.

In hoeverre kan en wil de gemeente - in samenwerking met de agrariërs - actief richting geven aan de aanpak veenweideproblematiek en tegelijk samenwerken in de regio?

bron: Ontdek Staphorst

Vrijkomende agrarische bebouwing

Wanneer een agrarisch bedrijf stopt of verandert, worden boerderijen en schuren niet meer gebruikt. De gemeente moet keuzes maken over wat er met deze gebouwen gebeurt en moet voorkomen dat het buitengebied rommelig wordt. De boerderijen of schuren kunnen worden hergebruikt, gesloopt of een andere functie krijgen, zoals wonen, kleinschalig werken of een maatschappelijke functie. Nu komen er voor het slopen vaak één of enkele woningen terug op basis van het Rood voor Rood beleid.

Met het opstellen van VAB-beleid (Vrijkomende Agrarische Bebouwing) kan de gemeente zorgen voor een goede balans tussen ruimte geven aan nieuwe plannen en het beschermen van het karakter van het Staphorster landschap. We willen hierbij meer uitgaan van het bestaande bebouwde oppervlak, zodat de schaarse ruimte beter kan worden benut.

Welke functies wil de gemeente op het platteland toestaan en welke maatregelen moeten daarvoor opgenomen worden als VAB-beleid in het betreffende omgevingsprogramma?

Economische ontwikkeling als speerpunt

Economische ontwikkeling is belangrijk voor de gemeente Staphorst. We willen dat lokale ondernemers genoeg ruimte hebben om zich in onze gemeente te vestigen, te groeien en zich verder te ontwikkelen. Een sterk lokaal economisch profiel, dat goed aansluit bij het profiel en de ontwikkeling van de regio, helpt hierbij. Gemeente Staphorst neemt daarom deel aan het samenwerkingsverband Regio Zwolle. In de Meerjarige Agenda 2024-2028 van Regio Zwolle staan ambities over economie en arbeidsmarkt. Deze ambities vragen om actieve inzet van gemeenten, zowel in regionale programma's als in lokale uitvoering.

De groeiopgave voor bedrijvigheid en het toekomstig verdienvermogen van onze ondernemers staat onder druk. Dit komt vooral door netcongestie en te weinig ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen. Dit zijn problemen die we als gemeente niet alleen

kunnen oplossen. Om van economische ontwikkeling echt een speerpunt te maken en een regionale oplossing voor knelpunten te vinden, is het nodig dat we onze ambities én inzet stevig vastleggen in onze Omgevingsvisie. Ook moeten we zorgen dat we genoeg invloed en slagkracht hebben om op basis van de Ruimtelijke Economische Bouwsteen 2040 in de regio mee te praten. Dat past bij onze bedrijvigheid en onze strategische ligging aan snelweg en spoor tussen Zwolle en Meppel.

Welke houding en rol willen we als Staphorst innemen als het gaat om regionale economische ontwikkeling en een toekomstbestendige profilering van de economische regio Zwolle die (ook) past bij Staphorst?

Winkelvoorzieningen

Als er in 2030 ongeveer 1.000 extra woningen in de gemeente zijn, moeten we nadenken over wat deze groei betekent voor de winkelvoorzieningen. Wat betekent dit voor de al bestaande verkeers- en parkeerdruk in het centrum van Staphorst? Kunnen we het centrum aantrekkelijk houden, met genoeg ruimte om te winkelen, te verblijven en elkaar te ontmoeten? Of moeten we kiezen voor uitbreiding of voor een tweede plek met winkels en voorzieningen? Als dat nodig is, moeten we dat tijdig meenemen in proces van bijstellen van de Omgevingsvisie en in keuzes over bestaande ontwikkellocaties. *Wil de gemeente vasthouden aan de rol die het*

centrum van Staphorst heeft met alle bestaande functies en voorzieningen of nadenken over uitbreiding daarvan of over een tweede voorzieningencluster?

Staphorster bod als uitgangspunt voor ruimte voor Defensie

Het kabinet heeft de bestaande munitieopslag in Staphorst definitief aangewezen als extra locatie voor grootschalige munitieopslag. Het Staphorster bod met randvoorwaarden voor inpassing en veiligheid is onze inzet en ons uitgangspunt voor de extra ruimte voor Defensie. Het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) bevestigt dit: het Staphorster bod is opgenomen als uitgangspunt in het NPRD. Defensie coördineert het proces rond het Staphorster bod en de realisatie van de nieuwe grootschalige munitieopslag, inclusief de hiervoor benodigde interdepartementale afstemming. Samen met het realiseren van de randvoorwaarden uit het Staphorster bod moet ook de bestaande lokale infrastructuur worden aangepast. Deze moet goed aansluiten op de nieuwe situatie die door Defensie en het Rijk wordt gerealiseerd.

Hoe kan de gemeente het belang van realisatie van het hele bod blijven benadrukken? En welke keuzes maakt de gemeente om de bestaande infrastructuur aan te sluiten en aan te passen op de gewijzigde infrastructuur?

2.5 Onderwijs

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft een wettelijke taak om te zorgen voor passende en toekomstbestendige huisvesting voor het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO). Daarom is er een Integraal Huisvestingsplan (IHP) gemaakt voor de periode 2024-2039. In 2028 wordt dit plan herijkt. De gemeente en de scholen willen dat leerlingen les krijgen in goede, duurzame en veilige gebouwen waarin zij zich goed kunnen ontwikkelen.

Verskillende ontwikkelingen hebben invloed op de huisvesting: veranderende leerlingenaantallen, aandacht voor inclusief onderwijs, de grondslag van het onderwijs, ventilatie-eisen, verduurzaming en de leeftijd van meerdere schoolgebouwen. Hierdoor zijn er grote investeringen nodig voor onderhoud en vernieuwing, met financiële gevolgen voor andere opgaven in het sociaal domein, het fysieke domein en de gemeentelijke organisatie.

Welke afwegingen willen we in 2028 maken bij het herijken van het IHP, vooral als het gaat om groei van leerlingenaantallen, veroudering en verduurzaming van de schoolgebouwen?

bron: Pieter Zandt Scholengemeenschap

Kansengelijkheid

De gemeente heeft een wettelijke taak om onderwijsachterstanden te beperken en te werken aan een gelijke start voor kinderen in het primair onderwijs. Samen met betrokken partners zoals scholen, voorschoolse educatie en jeugdgezondheid werken we met name aan taalontwikkeling. Bij het vernieuwen van het beleid vanaf 2028 kunnen we nog beter aansluiten bij de inspanningsverplichting om kinderen een gelijke start te geven.

Met een scherpere koers kunnen we sturen op kansengelijkheid, een sterke samenwerkingsstructuur en duidelijke prioriteiten binnen de beschikbare middelen.

Volwaardige bibliotheken

Staphorst voldoet aan de wettelijke plicht om te zorgen voor een volwaardige en toegankelijke openbare bibliotheek. Dit staat in de herziene Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). De gemeente zorgt voor een bibliotheek die goed bereikbaar is, van hoge kwaliteit is en inwoners helpt bij basisvaardigheden, ontmoeting en het vinden van informatie.

De wettelijke taak vraagt daarnaast om inhoudelijke keuzes over de rol en functie van de bibliotheek in de lokale samenleving. Het gaat daarbij om kwaliteit, bereikbaarheid, digitale en fysieke dienstverlening en de mate waarin de bibliotheek bijdraagt aan brede maatschappelijke doelen zoals geletterdheid, digitale inclusie, volwassenen-educatie en ontmoeting en participatie.

Welke rol en functie moet de bibliotheek in de Staphorster samenleving hebben, naast de wettelijke basis?

2.6 Sport, Cultuur, Recreatie en Toerisme

Toekomstbestendig sportvoorzieningenniveau

In de komende bestuursperiode moeten belangrijke beslissingen worden genomen over sportvoorzieningen zoals een toekomstbestendige oplossing voor Sportpark Rouveen, het zwembad, VV IJhorst en de doorontwikkeling van evenemententerrein De Tippe. Deze bestaande en/of nieuwe voorzieningen dragen bij aan gezondheid, sport en de sociale basis in onze gemeente. De keuzes die nu nodig zijn, gaan verder dan onderhoud en vervanging. Het gaat ook om mogelijke sluiting, verplaatsing of uitbreiding, nieuwbouw, verduurzaming, beheer en multifunctioneel gebruik. Deze beslissingen bepalen het toekomstige sportvoorzieningenniveau en vragen om een zorgvuldige afweging tussen kwaliteit, betaalbaarheid, gebruiksduur en toekomstbestendigheid, spreiding en maatschappelijke waarde.

Welke keuzes maakt de gemeente over onderhoud, beheer, sluiting, verduurzaming en multifunctioneel gebruik van bestaande en nieuwe voorzieningen om zo een duurzaam en toekomstbestendig sportvoorzieningenniveau te realiseren?

bron: Ontdek Staphorst

Vakantieparken IJhorst

De afgelopen jaren is gewerkt aan het stimuleren van toeristisch-recreatief gebruik van de vakantieparken in IJhorst en het terugdringen van permanente bewoning. De praktijk op de vakantieparken en de instructieregel van het Rijk (om bewoning van recreatiewoningen onder voorwaarden toe te staan) vragen om een nieuwe koers. Zodat er duidelijkheid komt voor alle betrokken partijen.

Hoe wil de gemeente omgaan met de overblijvende gevallen van permanente bewoning, uitzonderings-situaties en overgangsrecht en een toekomstbestendige positionering van de vakantieparken?

Recreatieve functie Zwarte Dennen

Recreatiegebied De Zwarte Dennen is ingericht voor intensieve dagrecreatie met een regionale functie. Jaarlijks komen hier zo'n 350.000 bezoekers. Er zijn zorgen over de staat van de recreatieve voorzieningen. Staatsbosbeheer is beheerder van het gebied, maar heeft alleen geld voor natuurbeheer. De provincie Overijssel is bevoegd gezag, maar biedt geen geld voor recreatief onderhoud en beheer. De gemeente Staphorst vindt het belangrijk dat het gebied de recreatieve functie behoudt, met een hogere kwaliteitsstandaard.

De gemeente heeft met Staatsbosbeheer onderzocht hoe het recreatiegebied aantrekkelijk kan worden gemaakt en een oproep aan ondernemers gedaan om het recreatiegebied te exploiteren. Komt er geen exploitant of financiering dan dreigt in 2028 sluiting van het recreatiegebied zoals het nu is.

Welke keuzes maken we als gemeente met de provincie en de regio om in het belang van inwoners en recreanten te zorgen voor een toekomstbestendige oplossing voor de recreatieve functie van de Zwarte Dennen?

Gezonde leefomgeving

De gemeente is volgens onder meer de Omgevingswet en de Wet publieke gezondheid verantwoordelijk voor een gezonde leefomgeving. Een gezonde leefomgeving is veilig, groen en stimuleert mensen om gezonde keuzes te maken. Het is een omgeving waar inwoners zich fysiek, mentaal en sociaal kunnen ontwikkelen en elkaar kunnen ontmoeten. Veilige speelplekken, genoeg mogelijkheden om te bewegen en een sterke sociale basis dragen direct bij aan het welzijn van inwoners. De gemeente helpt hierbij door duidelijke regels te maken, partners te verbinden en te investeren waar dat nodig is.

Na 2026 veranderen of verdwijnen landelijke regelingen voor financiering (Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Sportakkoord II en de Brede Specifieke Uitkering (SPUK), waaronder de Brede Regeling Combinatie-functies (BRC)). Dit vraagt om keuzes binnen gezondheid, sport en preventie. We moeten nadenken over welke activiteiten goed passen bij Staphorst, wat de meeste waarde oplevert voor inwoners en welke acties echt helpen om een gezonde leefomgeving te creëren.

Welke activiteiten wil de gemeente voortzetten, versterken of stoppen voor een toekomstbestendige en samenhangende aanpak voor gezondheid, sport, bewegen en preventie?

bron: Ontdek Staphorst

2.7 Sociaal domein

Monitoring effect van uitvoering beleidsplan Iedereen doet mee

Het beleidsplan Iedereen doet mee (2025) vormt het kader voor het sociaal domein. Om te meten of activiteiten goed werken en wat het effect ervan is, gebruiken we het Kwaliteitskompas. De gemeente monitort al jaarlijks de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. Maar voor preventie en de sociale basis is de monitoring nog niet goed ingericht. Volgens de Wmo en de Jeugdwet moet de gemeente in 2028 een nieuw integraal beleidsplan vaststellen. Om dit goed onderbouwd te doen, moeten we de monitoring uitbreiden, de datakwaliteit verbeteren en consistent met het Kwaliteitskompas werken. Dit vraagt duidelijke keuzes over welke informatie we structureel verzamelen en hoe we preventie en de sociale basis hierin opnemen.

Het versterken van de monitoring, datakwaliteit en het gebruik van het Kwaliteitskompas, om als gemeente een betrouwbaar en samenhangend beeld van het sociaal domein te hebben.

Lokaal Team voor (jeugd)hulp

In landelijke akkoorden over zorg en jeugdzorg staat dat er meer aandacht moet komen voor preventie en hulp dichtbij huis, met als uiteindelijk doel om het beroep op dure zorg te verlagen en daarmee de zorgkosten te verminderen. Denk hierbij aan het Integraal Zorgakkoord, het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg, het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda Jeugd. Daarom moet de gemeente een stevig Lokaal Team organiseren. Dit team moet problemen vroeg signaleren, passende (jeugd)hulp bieden en gezinnen en jongeren op weg helpen. Om een stevig Lokaal Team op te zetten, zijn duidelijke (financiële) keuzes nodig over taken, positionering, werkwijze en samenwerking met onderwijs, huisartsen, welzijn en de sociale basis.

Het organiseren en versterken van een stevig en toekomstbestendig Lokaal Team om de (jeugd)hulp toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar te houden.

Versterken sociale basis & sociale infrastructuur

> Sociale basis

Mensen leven individueeler, maar hebben behoefte aan nabijheid, ontmoeting en ondersteuning in de eigen leefomgeving. Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord benadrukt dat een sterke sociale basis nodig is om onnodige zorg te voorkomen en inwoners zo veel mogelijk in hun eigen omgeving te ondersteunen. Het versterken van de sociale basis vraagt om keuzes over de rol van welzijnsorganisaties, het Lokaal Team, vrijwilligersinitiatieven, informele netwerken en de verbinding met voorzieningen en wijken.

Het versterken van de sociale basis door inzet, samenwerking en voorzieningen zo te organiseren dat inwoners dichtbij huis ondersteuning vinden en onnodige zorg wordt voorkomen.

> Sociale infrastructuur

Voor een sterke sociale basis is ook een goede fysieke omgeving nodig. Dit noemen we sociale infrastructuur. Hierbij gaat het om ontmoetingsplekken, veilige routes, speelruimte en goed ingerichte openbare ruimte. Zo kunnen inwoners zich thuis voelen in hun buurt of dorp, elkaar ontmoeten, veilig bewegen en zich ontwikkelen. Doordat er meer woningen in de gemeente bijkomen, moeten nieuwe wijken en buurten hier goed op worden ingericht. Maar ook in bestaande wijken is het nodig om de sociale infrastructuur te verbeteren. Dit vraagt om keuzes over hoe wijken worden ingericht, hoe bereikbaar voorzieningen hiervoor zijn en welke kwaliteit we willen bieden. We moeten bepalen hoe ruimtelijke ontwikkeling, gezondheid, participatie en de sociale basis beter op elkaar kunnen aansluiten. Ook is het belangrijk om te kiezen welke investeringen, prioriteiten en samenwerkingen nodig zijn om buurten en dorpen toekomstbestendig in te richten.

Het verder ontwikkelen en realiseren van een sterke sociale infrastructuur, zodat bestaande en nieuwe buurten praktisch zijn ingericht en bijdragen aan gezondheid, veiligheid en gemeenschapsvorming.

Toekomstbestendige brede welzijnsfunctie

Stichting BIND organiseert activiteiten op het gebied van welzijn, sport, cultuur en ontmoeting. Daarmee draagt de stichting bij aan een sterke sociale basis in buurten en dorpen, waar mensen elkaar kennen, helpen en samen dingen ondernemen. BIND heeft een centrale rol in het verbinden van inwoners, vrijwilligers, kerken, zorg- en welzijnspartners en wijkinitiatieven. De subsidie voor deze vernieuwde welzijnsfunctie moet nog toekomstbestendig worden ingericht. Daarnaast is budget nodig voor uitvoering van activiteiten uit de cultuurnota Typisch Stapperst (2024). Een deel van de uitvoering hiervan kan bij stichting BIND liggen. Om BIND goed te laten werken, ook binnen de opgaven van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord de Hervormingsagenda Jeugd en de lokale behoeften, zijn keuzes nodig over resultaten, verantwoordelijkheden en samenwerking. Daarnaast zijn financiële keuzes en heldere afspraken nodig om BIND stabiel te laten werken en mee te laten groeien met de ontwikkeling van de sociale basis.

Het toekomstbestendig inrichten van de brede welzijnsfunctie zodat deze duurzaam kan worden uitgevoerd en mee kan groeien met de maatschappelijke opgaven.

Opvang en ondersteuning van vluchtelingen

De opvang en integratie van vluchtelingen en asielzoekers is een structurele taak van de gemeente. Staphorst verbindt huisvesting, zorg, onderwijs en participatie voor een brede en samenhangende aanpak. Daarnaast vangt de gemeente Oekraïense ontheemden op in de gemeentelijke opvanglocatie (GOO). Zij vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en hebben daarmee recht op opvang, basisvoorzieningen en toegang tot de arbeidsmarkt. Deze richtlijn vervalt per 2027. Er komt nieuw beleid, daar wordt nu volop over gesproken. Vanwege de Spreidingswet moeten gemeenten ook de komende jaren blijven bijdragen aan de landelijke verdeling van opvangplekken en rekening moeten houden met de landelijke taakstelling. Dit vraagt om heldere keuzes over opvangcapaciteit, samenwerking met COA en partners, inzet op integratie en de manier waarop we opvang

en ondersteuning organiseren binnen de lokale gemeenschap.

Het duurzaam organiseren van voldoende en passende opvangplekken en ondersteuning voor vluchtelingen en ontheemden, binnen de landelijke kaders van de Spreidingswet en de verplichtingen uit de Richtlijn Tijdelijke Bescherming.

Maatwerk in bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid gaat over meer dan financiële steun van uitkeringsgerechtigden: het gaat om rust, toekomstperspectief en de mogelijkheid om mee te doen in de samenleving. In de nieuwe Participatiewet in Balans staat niet de regel, maar de mens centraal. Gemeenten krijgen meer verantwoordelijkheid om inwoners in kwetsbare posities te ondersteunen op basis van de uitgangspunten menselijke maat, vertrouwen en vereenvoudiging. Er komt meer ruimte voor maatwerk, zodat de dienstverlening beter past bij wat inwoners nodig hebben. Daarom moet de gemeente keuzes maken over hoe we de ondersteuning voor mensen met een uitkering organiseren. Ook moeten we bepalen hoe we samenwerken met maatschappelijke organisaties, kerken en vrijwilligers. Samen kunnen we inwoners eerder bereiken, problemen sneller signaleren en passende hulp aanbieden om hun bestaanszekerheid te versterken.

Het opnieuw inrichten van de ondersteuning aan en samenwerking voor uitkeringsgerechtigden, om inwoners in kwetsbare posities tijdig en passend te helpen en hun bestaanszekerheid duurzaam te versterken.

2.8 Energie, Duurzaamheid en Milieu

Warmtetransitie: van het aardgas af

In de Transitievisie Warmte (2022) staat beschreven hoe de gemeente Staphorst aankijkt tegen de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Staphorst zet vooral in op energiebesparing, zodat inwoners op natuurlijke momenten kunnen overstappen op bijvoorbeeld een warmtepomp.

bron: www.enexis.nl

Vanwege de Omgevingswet moet de Transitievisie Warmte herijkt worden tot een Warmteprogramma onder de Omgevingsvisie. Op basis van de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie moet de gemeente eind 2027 dit Warmteprogramma hebben opgesteld en het daarna elke vijf jaar actualiseren.

Hoe kan de gemeente in samenwerking met de gemeenschap ervoor zorgen dat alle woningen en verblijfsgebouwen in 2050 van het aardgas af zijn door hiervoor plannen te maken voor tien jaar en die elke vijf jaar te actualiseren?

Netcongestie: capaciteit verdelen

Het elektriciteitsnet zit vol. Er was al een wachtrij voor grootverbruikersaansluitingen, kleinverbruik kon nog wel. Vanaf januari 2026 is het verschil tussen grootverbruik en kleinverbruik vervallen. Voor de verdeling van de schaarse netwerkcapaciteit wordt nu gewerkt met een nieuw prioriteringskader met de volgende categorieën die bepalen welke functies voorrang krijgen:

1. Congestieverzachters (denk aan batterijen)
2. Veiligheid (van ziekenhuizen tot digitale infrastructuur)
3. Basisvoorzieningen (van woningbouw, tot maatschappelijk vastgoed en drinkwaterbedrijven)

Met name de economische ontwikkeling wordt hard geraakt: bedrijventerreinen kunnen de komende tien jaar geen aansluiting krijgen. Woningen en maatschappelijke organisaties krijgen wel prioriteit, maar ook daar worden aansluitingen onzekerder. We verkennen wat de gemeente kan doen om ontwikkelingen rond nieuwe bedrijventerreinen en woningbouw mogelijk te maken.

Hoe kunnen we regionaal samenwerken en strategische keuzes maken om de schaarse beschikbaarheid van de netwerkcapaciteit goed te verdelen? En welke oplossingen kunnen we realiseren in samenwerking met overheid en bedrijfsleven?

bron: www.vechthorst.nl

Grootschalige energieopwek

De overheden van Energieregio West-Overijssel hebben met het Rijk afgesproken om voor 2030 minstens 1,826 TWh aan duurzame elektriciteit op te wekken. De provincie heeft de regie hierop en heeft met gemeente Staphorst de programmeer-afsprake gemaakt dat wij in 2030 maximaal 100 GWh aan duurzame energie door wind op land opwekken. Er is al 60 GWh gerealiseerd. Wij Duurzaam Staphorst mag nog twee windturbines (totaal 40 GWh) plaatsen. Daarmee heeft Staphorst aan haar programmeringsafsprake tot 2030 voldaan. Nieuwe windturbines kunnen vanwege de netcongestie nog niet aangesloten worden op het elektriciteitsnet. Mogelijk kan de opgewekte stroom geleverd worden aan een nieuw bedrijventerrein, zodat dit bedrijventerrein toch gerealiseerd kan worden.

bron: www.wijduurzaamstaphorst.nl

Binnen de Energieregio West-Overijssel wordt de afspraak met het Rijk zeer waarschijnlijk niet gehaald. De provincie zal gemeenten daarom waarschijnlijk vragen of zij meer windturbines willen plaatsen om het doel van 2030 alsnog te halen. Daarnaast is er na 2030 meer grootschalige duurzame elektriciteit nodig om Nederland voor 2050 klimaatneutraal te maken (Klimaatwet art. 2). Small Modular Reactors (SMR's, 'kleine' kerncentrales) worden vaak genoemd als alternatief voor wind en zonne-energie op lokaal niveau. De technische en financiële ontwikkelingen rondom SMR's zijn nog niet zover, dat deze voor 2040 breed ingezet kunnen worden. De provincie doet alvast wel onderzoek naar de ruimtelijke mogelijkheden voor SMR's, zodat gemeenten daarover kunnen nadenken. De uitkomsten worden medio 2026 verwacht.

Welke keuzes willen we als gemeente maken rondom het al dan niet toestaan van meer wind- en zonne-energie en andere duurzame energiebronnen?

Klimaatadaptatie

Gemeente Staphorst werkt aan het landelijke doel om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn. In het Deltaprogramma (2021) staat dat we moeten zorgen voor meer waterveiligheid, genoeg zoetwater en een omgeving die beter is aangepast aan het veranderende klimaat. Voor Staphorst betekent dit dat we voor 2050 beter voorbereid willen zijn op wateroverlast, problemen met waterkwaliteit, hitte, droogte en watertekort en de gevolgen van overstromingen. Hiervoor werken wij samen met zeven gemeenten, de provincie en waterschap in het regioverband RIVUS. Net als energie wordt ook drinkwater schaarser. Vitens geeft aan dat klimaatverandering ervoor zorgt dat de beschikbaarheid van schoon en betrouwbaar drinkwater onder druk staat door een toenemende vraag voor nieuwbouw en voor economische groei. De situatie is nu zo ernstig, dat nieuwe woningen of bedrijven misschien niet altijd van drinkwater kunnen worden voorzien.

Hoe willen we regionaal samenwerken binnen RIVUS aan maatregelen om klimaatbestendig te worden en hoe kunnen we invloed hebben op de beschikbaarheid van drinkwateraansluitingen?

bron: www.rivus.nu

2.9 Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening

Meegroeïend voorzieningenniveau als uitgangspunt

De gemeente Staphorst groeit: er komen meer inwoners en er worden meer woningen gebouwd. We kunnen deze groei niet los zien van de keuzes over voorzieningen. Daarom moeten we bepalen hoe we hiermee willen omgaan binnen de ruimtelijke ordening. Zo kunnen we op tijd en op een verantwoorde manier besluiten nemen en proactief op ontwikkelingen inspelen. Dat kan betekenen dat we dan minder snel woningen bouwen en minder ruimte geven aan bedrijven omdat we ook het voorzieningenniveau op peil moeten brengen. Het is nodig om de voorzieningen parallel aan de betreffende ontwikkeling te realiseren, om daarvoor ruimte te houden.

Wil de gemeente het zorgen voor voldoende voorzieningen als randvoorwaarde zien voor de groei van het aantal woningen en bedrijven?

Transformatie bedrijventerreinen

De uitbreiding van industrie en bedrijventerreinen vindt gefaseerd plaats langs de A28. Dit sluit aan op de regionale ontwikkeling van grootschalige bedrijvigheid. Bij de groeiopgave van bedrijvigheid is het ook goed om na te denken over bestaande bedrijventerreinen. We moeten ons afvragen of deze terreinen nog op de juiste plek liggen en of het gebruik nog past bij de omgeving. Bijvoorbeeld als het gaat om verkeer, de inrichting van het terrein en ontwikkelingen in de buurt. Misschien is het beter om een bedrijventerrein te transformeren naar wonen en dit mee te nemen bij het bijstellen van de Omgevingsvisie. Zoals bijvoorbeeld het industriegebied tussen Gemeenteweg en Van Andelweg (onderdeel van industriecluster De Baarge). Als dit gewenst is, kan de transformatie naar wonen gecombineerd worden met de gefaseerde uitbreiding van industrie langs de A28.

Wil de gemeente in het ruimtelijk beleid toewerken naar de transformatie van bepaalde industriegebieden/bedrijventerreinen naar Wonen, wanneer dat bijdraagt aan de groeiopgave van zowel bedrijvigheid als woningen?

Toekomst van de Streek

De Streek is met de waardevolle historische bebouwing beeldbepalend voor onze gemeente en niet voor niets een beschermd dorpsgezicht. Het van oorsprong agrarisch dorpslint wordt steeds dichter bebouwd, met tussen de boerderijen woningen en bedrijven. Met het open plekken beleid, transformatiebeleid, de welstandsnota, het reclamebeleid en erfgoednota beoordelen we individuele ontwikkelingen. Bij de actualisatie van dit beleid is de vraag hoe wij willen dat de Streek er over 50 jaar uitziet. Zijn er grenzen aan de groei van de Streek omdat we het dorpsgezicht willen behouden? En wat betekent dit voor de keuzes die we nu maken?

Kan de gemeente voor het behoud van de Streek sturen op duurzame samenhang in ruimtelijke kwaliteit en tegelijk ruimte bieden aan individuele initiatieven en ontwikkelingen die op korte termijn bijdragen aan doelstellingen zoals woningbouw?

Woningbouwopgave

Met het woningbouwprogramma sturen we op het toevoegen van gemiddeld 150 woningen per jaar. Het doel is om 1.000 nieuwbouwwoningen in 2030 en nog eens 1.000 in 2040 te realiseren. Betaalbaarheid is hierbij een belangrijk uitgangspunt. De woningbouwopgave is onderdeel van het Volkshuisvestingsprogramma, waarin wonen, zorg en leefbaarheid met elkaar zijn verbonden. In hoeverre we de doelen kunnen realiseren, verschilt per gebiedsontwikkeling

Het stimuleren van woningbouw door binnen het dynamische woningbouwprogramma te kijken of, waar en hoe we de doelen kunnen realiseren.

bron: www.vechthorst.nl

Capaciteit begraafplaats Staphorst

Begraafplaats Staphorst heeft ruimte voor ongeveer 2.500 graven. Om te zorgen dat er voldoende begraafcapaciteit blijft, moeten we maatregelen nemen. Dit kan door het ruimen van graven, omvorming van het type graven, inbreiding op plekken met beplanting, uitbreiding naar een deel van het naastgelegen terrein van de gemeentewerf of een combinatie daarvan. Vanwege de impact van dit onderwerp op de gemeenschap en nabestaanden is het belangrijk om een weloverwogen besluit te nemen, waarin naast de impact ook de kosten, efficiënt gebruik van de schaarse ruimte, planning en duurzaamheid worden meegewogen.

Welke keuze wil de gemeente maken om een toekomstbestendige oplossing te bieden voor het realiseren van voldoende begraafcapaciteit op de begraafplaats Staphorst?

Toekomst gemeentewerf

De huidige gemeentewerf is te klein voor alle functies. Door nieuwe eisen voor circulair werken is er in de toekomst waarschijnlijk nog meer ruimte nodig. Ook kan er extra ruimte nodig zijn voor de uitbreiding van de naastgelegen begraafplaats en voor een afscheidshuis. Uit onderzoek is al gebleken dat de brandweer, met een paar aanpassingen, nog ongeveer 15 jaar op de huidige plek kan blijven. De gemeente heeft een voorgenomen besluit genomen over verplaatsing van de gemeentewerf, waarbij een deel van het huidige terrein gereserveerd is voor uitbreiding van de naastgelegen begraafplaats. De gemeente doet onderzoek naar mogelijke nieuwe locaties voor de gemeentewerf, op basis van ruimtelijke, maatschappelijke en procesmatige criteria.

Kiest de gemeente definitief voor verplaatsing van de gemeentewerf en realisatie van een nieuwe gemeentewerf op een geschikte toekomstbestendige locatie?

2.10 Gemeentelijke organisatie en Financiën

Beleids- en uitvoeringskracht voor opgaven en ambities

Onlangs hebben we het TOP Vijf! project Mooi Wark afgerond. Met negen 'knoppen' blijven we werken aan het toekomstbestendig maken van ons werk door bewuste keuzes te maken in wat we doen en hoe we dat doen. Één van de belangrijkste knoppen is digitalisering/automatisering. Het is noodzakelijk geworden om ook als gemeente keuzes te maken. Welke keuzes passen bij Staphorst als het gaat om de beleids- en uitvoeringskracht voor de strategische opgaven en ambities? We kunnen ervoor kiezen om bepaalde ontwikkelingen niet actief te volgen en pas op het moment dat we ermee geconfronteerd worden keuzes te maken. Met als risico dat we kansen missen. We kunnen vacatures openstellen voor strategische functies, zodat er meer capaciteit is voor strategische opgaven. Dat legt extra druk op de begroting en is lastig in een krappe arbeidsmarkt, zeker voor een plattelandsgemeente. Of we kunnen samenwerken met andere gemeenten of het bedrijfsleven en zo capaciteit delen. Zoals de (groeierende) samenwerking met de gemeente Zwartewaterland. Ook deze inzet kost uiteindelijk wel geld.

Welke keuzes maken we als gemeente over de inzet van menskracht voor de strategische opgaven en ambities?

Samen met inwoners bouwen aan de toekomst

Een meer gelijkwaardige samenwerking met inwoners betekent in veel gevallen een andere houding en manier van werken. Daarom is meer duidelijkheid en samenhang nodig in hoe we met inwoners omgaan, hen betrekken en taken (deels) aan hen overlaten, hoe we communiceren en onze dienstverlening organiseren.

> Participatie (Top Vijf!)

Gemeente Staphorst wil inwoners betrekken bij de dingen die we als gemeente doen en initiatieven uit de samenleving ondersteunen. Voor een vitale democratische gemeenschap is het noodzakelijk dat we werken aan het verbeteren van de participatie in de gemeente Staphorst. Zodat we ook hier duidelijkheid en samenhang bieden aan inwoners

en medewerkers van de gemeente en bouwen aan vertrouwen.

Hoe kan de gemeente inwoners beter betrekken bij plannen en constructief meedenken met plannen vanuit de samenleving? Wat betekent dat voor de manier waarop we onze communicatie en participatie vormgeven?

> Visie op dienstverlening (TOP Vijf!)

Met een nieuwe visie op dienstverlening bieden we medewerkers van de gemeente meer duidelijkheid en houvast in hun werk en zorgen we ervoor dat inwoners kunnen rekenen op duidelijke, bereikbare en betrouwbare dienstverlening.

Welke visie op de gemeentelijke dienstverlening past bij de Staphorster samenleving en wat betekent dat voor onze houding en manier van werken?

Werken volgens de Omgevingswet (TOP Vijf!)

De Omgevingswet vraagt dat we werken met vier instrumenten: de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en omgevingsvergunningen. We gaan hiervoor een nieuwe werkwijze invoeren, waar we de instrumenten als een geheel inzetten in een cyclisch proces. Dit betekent dat we geen losse beleidsnota's meer gebruiken en beleid vaker aanpassen. We kijken beter naar wat beleid oplevert en of bijsturen nodig is. Hierdoor blijft ons beleid, ondanks het feit dat meerdere functies of opgaven in dezelfde schaarse ruimte een plek moeten krijgen, duidelijk, samenhangend en uitvoerbaar.

Hoe kunnen we als gemeente de voortgang van de ambities in het ruimtelijk domein meten en op basis daarvan de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan aanpassen waar nodig? Welke richting en doelen kiest de gemeente hierbij?

Weerbare gemeentelijke organisatie (TOP Vijf!)

De gemeente moet zelf ook voorbereid zijn op toekomstige rampen en crises. Zodat iedereen weet wat te doen en de kritieke processen doordraaien. Denk aan uitkeringen, betalingen en taken op het gebied van openbare orde en veiligheid. Of democratische processen zoals beraadslaging, besluitvorming, verkiezingen en demonstraties. Daarnaast moet ook de publieke gezondheidszorg op orde zijn: de taken van de GGD, Wmo- en jeugdtaken moeten zijn geborgd. De uitwerking van de maatregelen verankeren we waar mogelijk in de reguliere uitvoering van taken. Indien nodig zoeken we de samenwerking met bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners.

Op basis van de VNG-Handreiking 'Weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau' ligt er een opgave om te werken aan maatregelen die bijdragen aan het doordraaien van kritieke gemeentelijke processen in tijden van rampen en crises.

Financiële ruimte voor investeringen

Vanaf 2028 verslechtert het financiële perspectief van de gemeente door onduidelijkheid over de financiële middelen van het Rijk en toenemende

kosten op allerlei gebieden. Toch is de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 voor de genoemde begrotingsjaren nu nog sluitend, zie de [Begrotingsapp Staphorst](#). Dat komt onder andere doordat is besloten om de OZB vanaf 2027 drie jaar lang te verhogen met 2,5%. Daarnaast zijn we voorzichtig met extra aanvragen en nieuwe investeringen. Maar de ambities waar nog geen besluit over is genomen, zijn nog niet financieel verwerkt. Zoals uitbreiding sportvoorzieningen Rouveen, de gemeentewerf, begraafplaats Staphorst, de voorzieningen in IJhorst, het Staphorster bod en het zwembad. Deze voorzieningen en ambities vragen wel degelijk op korte termijn een besluit, met alle gevolgen voor de meerjarenbegroting. Daarnaast geven we prioriteit aan onderwijshuisvesting, omdat we in de gemeente veel kinderen en jongeren hebben. Dit vraagt flinke investeringen in nieuwbouw of renovatie van de schoolgebouwen. Dit betekent een dilemma als we het tekort voor de meerjarenbegroting beperkt willen houden. Lastige keuzes in de uitvoering van ambities, beleid en investeringen en bezuinigingen zijn onvermijdelijk. *Welke keuzes wil de gemeente maken als het gaat om investeringen in voorzieningen en ambities?*

bron: Zwembad de Broene 'eugte Staphorst

Colofon

Gemeente Staphorst

Binnenweg 26
7951 DE Staphorst

Postbus 2
7950 AA Staphorst

Deze strategische handreiking is met uiterste zorgvuldigheid tot stand gekomen. Het is niet toegestaan om (delen van) dit document te kopiëren, distribueren, vertonen of op te voeren zonder toestemming van gemeente Staphorst.

